

901

Besluit van 14 december 1994 tot wijziging van het Besluit vrijwillige verzekering AOW, AWW en AAW (wijziging in de systematiek van de gecombineerde heffing)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 29 maart 1994, Directoraat-Generaal Sociale Zekerheid, Nr. SZ/SV/P/94/1435;

Gelet op artikel 45 van de Algemene Ouderdomswet, artikel 47 van de Algemene Weduwen- en Wezenwet, artikel III, eerste lid, van de wet van 23 april 1971, Stb. 308, artikel 59a van de Algemene Arbeidsongeschiktheidswet en de artikelen 25 tot en met 27 van de Wet financiering volksverzekeringen;

De Raad van State gehoord (advies van 19 mei 1994, no. W12.94.0186);

Gezien het nader rapport van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 7 december 1994, Directoraat-Generaal Sociale Zekerheid, nr. SZ/SV/P/94/2480;

Hebben goedgevonden en verstaan:

ARTIKEL I

Het Besluit vrijwillige verzekering AOW, AWW en AAW wordt gewijzigd als volgt:

A

In artikel 24 wordt onder vernummering van het derde, vierde en vijfde lid tot vierde, vijfde en zesde lid een derde lid ingevoegd, luidende:

3. In afwijking van het eerste lid wordt op verzoek van belanghebbende de premie voor de vrijwillige algemene ouderdomsverzekering, de vrijwillige algemene weduwen- en wezenverzekering en de vrijwillige algemene arbeidsongeschiktheidsverzekering in een kalenderjaar vastgesteld volgens de formule:

Pv = Pm-Pi

waarbij:

Pv voorstelt: de premie voor de vrijwillige algemene ouderdomsverzekering en de vrijwillige algemene weduwen- en wezenverzekering of de premie voor de vrijwillige algemene arbeidsongeschiktheidsverzekering;

Pm voorstelt: de premie die in dat kalenderjaar verschuldigd is over de maximaal belastbare som voor de premieheffing op grond van artikel 10 van de Wet financiering volksverzekeringen met toepassing van het premiepercentage zoals voor dat jaar is vastgesteld op grond van artikel 11 van die wet;

Pi voorstelt: de premie die betrokkene in dat kalenderjaar verschuldigd is over de feitelijk belastbare som voor de premieheffing op grond van artikel 10 van de Wet financiering volksverzekeringen met toepassing van het premiepercentage zoals voor dat jaar is vastgesteld op grond van artikel 11 van die wet.

B

Voor artikel 26 wordt het cijfer 1 geplaatst, waarna een lid wordt toegevoegd, luidende:

2. Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing indien de Sociale Verzekeringsbank onderscheidenlijk de bedrijfsvereniging ingevolge artikel 24, derde lid, bij het vaststellen van de premie voor de vrijwillige algemene ouderdomsverzekering, de vrijwillige algemene weduwen- en wezenverzekering of de algemene arbeidsongeschiktheidsverzekering rekening dienen te houden met de in een kalenderjaar ingevolge artikel 6 van de Wet financiering volksverzekeringen verschuldigde premie voor de AOW, de AWW en de AAW.

ARTIKEL II

1. Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na plaatsing in het Staatsblad en werkt terug tot en met 1 januari 1990.

2. Een verzoek tot herziening van de premievaststelling over in het verleden gelegen tijdvakken kan binnen één jaar na de datum van inwerkingtreding van dit Besluit bij de Sociale Verzekeringsbank onderscheidenlijk de bedrijfsvereniging worden ingediend.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

¹ Stb. 1985, 181, laatstelijk gewijzigd bij besluit van 23 december 1992, Stb. 731

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Tevens zal het advies met de daarbij ter inzage gelegde stukken worden opgenomen in het bijvoegsel bij de Nederlandse Staatscourant van 10 januari 1995, nr. 7

's-Gravenhage, 14 december 1994

Beatrix

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
R. L. O Linschoten

Uitgegeven de achtentwintigste december 1994

De Minister van Justitie,
W. Sorgdrager

ALGEMEEN

1. Inhoud van het voorstel

De invoering van de voorstellen van de commissie tot vereenvoudiging van de loonbelasting en inkomstenbelasting (de commissie Oort) heeft onder meer geleid tot de gecombineerde heffing van de premie voor de volksverzekeringen en de loon- en inkomstenbelasting. Deze gecombineerde heffing strekt zich uit over het traject van de eerste schijf van de tarief tabel voor de loon- en inkomstenbelasting, met inachtneming van de voor die heffingen geldende belastingvrije som. In het systeem van de gecombineerde heffing wordt – afhankelijk van de hoogte van het premie-inkomen – in de aanslagsfeer over een gedeelte van het jaar premie geheven over het gehele traject van de eerste schijf van de tarief tabel. Anders dan voorheen vindt voor de premieheffing geen herleiding meer plaats naar een tijdvakinkomen gerelateerd aan het maximale premie-inkomen. Dit heeft tot gevolg dat bij het na elkaar bestaan van een periode van verzekeringsplicht en van vrijwillige verzekering voor de AOW/AWW of voor de AAW in een kalenderjaar in een aantal gevallen meer dan één keer de maximaal verschuldigde premie volksverzekeringen verschuldigd is.

Te denken valt hierbij aan de volgende situaties:

- ingezetenen, die voor een periode langer dan drie maanden worden uitgezonden naar het buitenland (waardoor zij niet langer verplicht verzekerd zijn voor de volksverzekeringen) en die zich gedurende deze periode vrijwillig verzekeren voor de AOW/AWW. Een aparte groep vormen in dit verband de ontwikkelingswerkers, die immers de mogelijkheid hebben zich daarnaast of uitsluitend vrijwillig te verzekeren ingevolge de AAW;
- personen die Nederland verlaten om elders te gaan wonen en die de verzekering voor de AOW/AWW op vrijwillige basis voortzetten.

De problematiek doet zich ook voor in het jaar van terugkeer naar Nederland na een periode werken dan wel wonen in het buitenland.

Zodra de verplichte verzekering eindigt gaat het regime voor de vrijwillige verzekering AOW/AWW of AAW gelden. Vanaf die datum wordt opnieuw bepaald hoeveel premie verschuldigd is voor de AOW/AWW of AAW, maar nu in het kader van de vrijwillige verzekering. Hierdoor kan de situatie ontstaan dat betrokkene over het gehele jaar een hoger bedrag aan premie voor de AOW/AWW of AAW (verplicht en vrijwillig) verschuldigd is dan iemand met eenzelfde inkomen, die het gehele jaar uitsluitend verplicht of uitsluitend vrijwillig verzekerd is geweest. Tegenover deze hogere premiebetaling staat eenzelfde opbouw van AOW-rechten van 2% per jaar. Overigens zij hierbij opgemerkt dat de berekening van de voor de vrijwillige verzekering verschuldigde premie wel tijdsevenredig geschiedt, zodat er nooit sprake zal zijn van een volledige «dubbele heffing» in een jaar.

De systematiek van de gecombineerde heffing houdt geen rekening met bovengenoemde gevallen. Bij de besluitvorming over de belastingherziening zijn onder het motto «vereenvoudiging heeft zijn prijs» deze specifieke gevolgen voor de premieheffing op de koop toe genomen. Als gevolg van de toename van het internationale verkeer van werknemers zal deze kwestie naar verwachting echter steeds vaker aan de orde komen.

Sedert de wijziging in de belasting- en premieheffing zijn verschillende rechtsgedingen gevoerd door burgers die het onbillijk vonden dat zij over een jaar meer AOW-premie moesten betalen dan het maximum premiebedrag. Ook zijn hierover brieven binnengekomen bij de Commissie voor de verzoekschriften uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Naar

aanleiding van de discussie hierover is besloten met een oplossing voor deze ook door betrokkenen als zeer onrechtvaardig ervaren samenloop van regelingen te komen.

Overigens doet de problematiek zich in de regel niet voor bij uitzending van een werknemer naar een land waarmee Nederland een verdrag inzake sociale zekerheid heeft gesloten. Het gaat hierbij om één der elf andere EG-Lidstaten en om Slovenië, Kroatië, Turkije, Israël, Tunesië, Marokko, Kaapverdië, U.S.A., Canada, Nieuw-Zeeland, Australië, Oostenrijk, Zwitserland, Zweden, Noorwegen, IJsland en Finland. Deze verdragen bevatten een detacheringsbepaling, waardoor op werknemers die tijdelijk voor het verrichten van werkzaamheden worden uitgezonden naar een andere verdragsstaat, de sociale zekerheidswetgeving van de uitzendstaat van toepassing blijft. De betrokken werknemers blijven derhalve gedurende de periode van tewerkstelling in het buitenland verplicht verzekerd in Nederland. De maximale termijn waarvoor een detacheringsverklaring kan worden afgegeven is 5 jaar. Indien geen detacheringsverklaring wordt verleend of indien betrokkene na afloop van de detachingsperiode zijn werkzaamheden in het buitenland voortzet en zich aanmeldt voor de vrijwillige verzekering voor de AOW/AWW kan ook deze werknemer met de problematiek van de cumulatie van premiebetaling worden geconfronteerd.

In deze kwestie speelt uiteraard de vraag in hoeverre er sprake is van een zodanig rechtstekort, dat de uitvoerbaarheid van de belasting- en premieheffing moet wijken voor het belang van betrokkenen. Het is niet goed voorspelbaar hoeveel mensen het effect van de getroffen wijzigingen ondervinden, omdat niet bekend is hoeveel mensen in de loop van een jaar Nederland zullen verlaten en zich aanmelden voor de vrijwillige verzekering, terwijl ze al het maximumpremiebedrag op grond van de verplichte verzekering hebben betaald. Hierboven is echter al aangegeven dat door een toename van het internationale verkeer van werknemers het steeds vaker zal voorkomen dat gewezen verzekerden, die in aansluiting op de verplichte verzekering besluiten de AOW/AWW-verzekering op vrijwillige basis voort te zetten, te veel aan premie betalen. Deze situatie wordt door de betrokkenen zelf als zeer onrechtvaardig ervaren. Er zijn reeds enkele rechtsgedingen over gevoerd en ook brieven over gezonden aan de Commissie voor de Verzoekschriften uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Niettemin acht het kabinet de gevoelde onrechtvaardigheid niet van zodanig gewicht, dat daarvoor de uitvoerbaarheid van de belasting- en premieheffing moet wijken. Uitgangspunt bij het zoeken naar een oplossing is dan ook geweest dat de systematiek van de Oort-wetgeving onaangetast moet blijven. De oplossing is daarom gezocht in het Besluit vrijwillige verzekering AOW, AWW en AAW. Die oplossing is ook, binnen de systematiek van de premieberekening voor de vrijwillige verzekering, goed uitvoerbaar. Aan de oorspronkelijke doelstelling van de commissie-Oort, namelijk een vereenvoudiging van de loonbelasting en de inkomstenbelasting, verandert derhalve niets. Een en ander betekent dat ook in het jaar waarin sprake is van zowel verplichte als vrijwillige verzekering, er ten aanzien van de premieheffing ingevolge de verplichte verzekering ook in de toekomst geen herleiding plaats vindt naar een tijdvakinkomen gerelateerd aan het maximale premie-inkomen. Derhalve is besloten het Besluit vrijwillige verzekering AOW/AWW en AAW aan te passen. Bij het vaststellen van de premie voor de vrijwillige verzekering AOW/AWW of AAW zal in het vervolg rekening worden gehouden met de in een kalenderjaar verschuldigde premie voor de verplichte verzekering AOW/AWW of AAW en wel zodanig dat in een kalenderjaar in totaal nimmer meer dan het bedrag aan premie AOW/AWW of AAW over de eerste tariefschijf verschuldigd zal zijn.

2. Gevolgen voor vrouwen

Het voorstel bevat geen specifieke negatieve of positieve consequenties ten aanzien van de positie van vrouwen.

3. Financiële gevolgen

Het voorstel heeft tot gevolg dat in een aantal situaties minder of zelfs in het geheel geen premie verschuldigd zal zijn voor de vrijwillige verzekering AOW/AWW. Het gaat hierbij in de eerste plaats om een eenmalig voordeel voor (r)emigranten in het jaar van vertrek uit Nederland dan wel terugkeer naar Nederland. Daarnaast kunnen personen die door hun werkgever regelmatig gedurende een periode van ten minste drie maanden worden uitgezonden naar het buitenland een beroep op deze regeling doen. Te denken valt hierbij aan een aantal specifieke beroepsgroepen, zoals bijvoorbeeld baggeraars, technical engineers, etc. Zoals al eerder is gesteld doet de problematiek zich echter bijna uitsluitend voor bij uitzending naar een niet-verdragsland.

Om hoeveel personen het gaat en hoe groot het premievoordeel voor betrokkene zal zijn is niet bekend. Als indicatie kan gelden dat in 1991 in totaal 21 570 personen vrijwillig verzekerd waren voor de AOW/AWW. Het ging hierbij o.a. om 8276 personen die in het buitenland woonden en die derhalve eenmalig zouden kunnen profiteren van de voorgestelde wijziging en om 4662 personen die voor kortere of langere tijd in het buitenland werkzaam waren. Bij deze laatste groep, die vaak in een regelmatig arbeidspatroon in het buitenland werkzaam is, zal elke keer opnieuw moeten worden beoordeeld hoeveel AOW/AWW-premie verschuldigd is voor de verplichte verzekering en hoe groot derhalve de korting zal zijn op de premie voor de vrijwillige verzekering AOW/AWW.

In 1991 waren in totaal 3918 personen vrijwillig verzekerd voor de AAW. In de meeste gevallen is een vrijwillig AAW-verzekerde tevens vrijwillig verzekerd ingevolge de AOW/AWW. Hoeveel personen zich uitsluitend vrijwillig verzekerd hebben voor de AAW is niet bekend.

Het beroep op de vrijwillige verzekering zal enigszins kunnen toenemen doordat ook personen, die in aansluiting op hun verplichte verzekering voor de Nederlandse volksverzekeringen onder een buitenlands stelsel van sociale zekerheid vallen zich zullen aanmelden voor de vrijwillige verzekering AOW/AWW, indien het premie-inkomen in de periode dat zij verplicht verzekerd waren meer bedroeg dan de lengte van de eerste schijf. Als gevolg van de onderhavige wijziging zullen zij namelijk voor de resterende maanden van het kalenderjaar «gratis» verzekerd zijn voor de vrijwillige verzekering AOW/AWW.

ARTIKELSGEWIJS

Artikel 1

Zoals al is aangegeven in het algemeen deel van de toelichting wordt, ter voorkoming van het verschijnsel dat in hetzelfde kalenderjaar meer AOW/AWW of AAW-premie betaald moet worden dan verschuldigd over de lengte van de eerste tariefschijf, een wijziging aangebracht in de premievaststelling voor de vrijwillige verzekering AOW/AWW of AAW. Daartoe wordt aan artikel 24 een nieuw derde lid toegevoegd, waarin is bepaald dat de Sociale Verzekeringsbank (en de bedrijfsvereniging) op verzoek van betrokkene bij het vaststellen van de premie voor de vrijwillige verzekering AOW/AWW of AAW over een kalenderjaar rekening houdt met de in het desbetreffende kalenderjaar verschuldigde premie voor de verplichte verzekering AOW/AWW of AAW, waarbij de som

nimmer meer bedraagt dan het bedrag aan premie AOW/AWW of AAW over de lengte van de eerste tariefschijf.

Het vorenstaande betekent dat indien in een kalenderjaar inmiddels over de maximale belastbare som premie is betaald, in de resterende periode van dat jaar voor de vrijwillige verzekering AOW/AWW of AAW geen premie meer verschuldigd is.

Uit uitvoeringstechnisch oogpunt is gekozen voor een systeem waarbij betrokkene bij de Sociale Verzekeringsbank respectievelijk bij de bedrijfsvereniging een verzoek indient voor een afwijkende premievaststelling. Ingevolge het Besluit beslistermijnen sociale verzekeringswetten (Stb. 1993, 779) dient op een dergelijk verzoek binnen dertien weken na ontvangst te worden beslist. Artikel 4:2, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht (Stb. 1992, 315) bepaalt dat betrokkene zelf verantwoordelijk is voor het overleggen van de benodigde gegevens. Daarnaast biedt artikel 4:5, eerste lid, in combinatie met artikel 4:15 Algemene wet bestuursrecht de mogelijkheid de beslissing op de aanvraag aan te houden totdat de voor de aanvraag noodzakelijke gegevens en bescheiden zijn overgelegd. De Sociale verzekeringsbank respectievelijk de bedrijfsvereniging dient daartoe een termijn te stellen waarbinnen de bedoelde gegevens en bescheiden moeten worden overlegd. Wordt ook na het verstrijken van de termijn nog niet voldaan aan het verzoek om de benodigde gegevens en bescheiden te verstrekken, dan kan de Sociale Verzekeringsbank respectievelijk de bedrijfsvereniging zelfs besluiten de aanvraag niet te behandelen. Aangezien in een aantal situaties de vaststelling van de belastbare som en de definitieve premievaststelling pas geruime tijd na indiening van de aanvraag zal plaatsvinden en een ander afhankelijk is van gegevens die door betrokkene zelf aan de Belastingdienst moeten worden overgelegd wordt op deze wijze tegemoetgekomen aan de behoefte van de Sociale Verzekeringsbank respectievelijk de bedrijfsvereniging voor een definitieve einddatum voor de behandeling van het verzoek, terwijl anderzijds voor de belanghebbende de mogelijkheid open blijft ook geruime tijd na indiening van het verzoek zijn aanvraag met de noodzakelijke gegevens te onderbouwen. Een regeling die een uitzondering maakt op de Algemene wet bestuursrecht is derhalve niet nodig.

Wel biedt het nieuwe tweede lid van artikel 26 nog de mogelijkheid dat de Sociale Verzekeringsbank respectievelijk de bedrijfsvereniging de premie voor de vrijwillige verzekering voorlopig vaststelt, indien voor de toepassing van artikel 24, derde lid, geen definitieve inkomens- en premiegegevens kunnen worden overgelegd. Deze situatie zal zich onder meer voordoen indien in aansluiting op een periode van vrijwillige verzekering betrokkene verplicht verzekerd wordt. Na afloop van het desbetreffende kalenderjaar kan pas worden vastgesteld hoeveel premie voor de verplichte verzekering verschuldigd is en hoeveel premie voor de vrijwillige verzekering derhalve moet worden terugbetaald.

Artikel II

Bij brief d.d. 13 juli 1991 (kamerstukken II, 1990-91, 22 188, nr. 1) werd aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal een beleidsnotitie inzake een herziening van de vrijwillige verzekering voor de AOW/AWW en AAW aangeboden. Tevens werd de Sociale Verzekeringsraad om advies gevraagd. De SVr heeft terzake van een algehele herziening van de vrijwillige verzekering AOW/AWW en AAW op 2 juli 1993 advies uitgebracht. Naar verwachting zal de herziening van de vrijwillige verzekering in de loop van 1994 zijn beslag krijgen. Gelet op het feit dat een wijziging in de premieberekening bij voorkeur dient in te gaan aan het begin van een nieuw premiejaar en het feit dat het niet wenselijk

is de oplossing voor de problematiek van de «dubbele premieheffing» uit te stellen tot 1 januari 1995, is besloten de wijziging van het Besluit vrijwillige verzekering AOW/AWW en AAW los te koppelen van de algehele herziening van dat besluit. Om het nadeel dat voor de betrokkenen is ontstaan volledig op te kunnen heffen dient een verzoek om toepassing van de afwijkende premieberekening ook betrekking te kunnen hebben op de oudere jaren. Artikel II bepaalt dan ook dat de wijziging ingaat per 1 januari 1990, de inwerkingtredingsdatum van de Oort-wetgeving.

Dit betekent dat personen die zich aangemeld hebben voor de vrijwillige verzekering maximaal met terugwerkende kracht tot 1 januari 1990 een beroep kunnen doen op de regeling. Uiteraard kan het niet zo zijn dat op deze mogelijkheid tot in lengte van jaren een beroep wordt gedaan. Daarom bepaalt het tweede lid van Artikel II dat verzoeken tot herziening van de premievaststelling ingevolge de vrijwillige verzekering over de bedoelde periode, binnen één jaar na de datum van inwerkingtreding van dit besluit bij de Sociale Verzekeringsbank respectievelijk de bedrijfsvereniging moeten zijn ingediend.

Voor nieuwe gevallen blijft de hoofdregel gelden. Zij dienen zich na beëindiging van de verplichte verzekering binnen een jaar aan te melden voor de vrijwillige voortzetting van de verzekering voor de AOW/AWW en binnen drie maanden aan te melden voor de vrijwillige voortzetting van de verzekering ingevolge de AAW. Bij deze aanmelding kunnen zij een verzoek indienen voor een afwijkende premieberekening ingevolge het nieuw ingevoegde derde lid van artikel 24. Dit verzoek kan derhalve uitsluitend betrekking hebben op de periode gelegen tussen de beëindiging van de verplichte verzekering en de aanmelding voor de vrijwillige verzekering en beslaat een periode van maximaal één jaar.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
R. L. O. Linschoten